

vyshchyykh navchalnykh zakladakh. [Professional foreign language training for future specialists in tourism studies at higher educational institutions]. Khmelnyskiy.

5. Kolesnychenko, N. Yu. (2013). *Inshomovna pedahohichna osvita Velykoi Brytanii: suchasnyi stan i perspektyvy modernizatsii.* [Foreign Language Education in the UK: Current Status and Prospects for Modernization]. Kyiv.

6. Nitenko, O. V. (2015). *Inshomovna pidhotovka fakhivtsiv prava v trytsyklovii systemi vyshchoi osvity: yevropeyskyi dosvid.* [Foreign language training of law specialists in the tricycle of higher education: European experience]. Kyiv.

7. Paliienko, A. M. (2016). *Formuvannia inshomovnoi mediakompetentnosti maibutnikh zhurnalistiv u protsesi fakhovoi pidhotovky.* [Formation of foreign-language media competence of future journalists in the process of professional training]. Cherkasy.

8. Sura, N. A. (2012). *Profesiina inshomovna pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv z informatsiio-komunikatsiinykh tekhnolohii u tekhnichnykh universytetakh: monohrafiia.* [Professional foreign language training of future ICT specialists in technical universities]. Kyiv; Luhansk.

9. Fedorenko, O. (2010). *Stanovlennia ta rozvytok inshomovnoi osvity v Uhors'kii Respublitsi (na prykladakh vyshchyykh navchalnykh zakladiv, shcho hotuiut fakhivtsiv dlia sfery turyzmu).* [Formation and development of foreign language education in the Republic of Hungary (on examples of higher education institutions trained for tourism)].

Kyiv.

10. Sheverun, N. V. (2012). *Inshomovna pidhotovka studentiv tekhnichnykh universytetiv Polshchi.* [Foreign language training for students of technical universities in Poland]. Uman.

11. Shumeiko, N. V. (2017). *Profesiina inshomovna pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv humanitarnoho profilu v universytetakh Slovachchyny.* [Professional foreign language training of future specialists in the humanities at the universities of Slovakia]. Rivne.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ПАВЕЛКІВ Катерина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету.

Наукові інтереси: різновекторність іншомовної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери в закладах вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

PAVELKIV Kateryna Mykolaivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Docent, Docent of Foreign Languages Department of Rivne State University of Humanities.

Circle of scientific interests: multi-vector of foreign language training of future social sphere specialists at higher educational establishments.

Стаття надійшла до редакції 15.04.2019 р.

УДК 378.01

ПУГАЧ Сергій Сергійович –

кандидат юридичних наук,

доцент Вінницького навчально-наукового інституту економіки

Тернопільського національного економічного університету

<https://orcid.org/0000-0002-8757-6974>

e-mail: qwertsss262@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Значні соціально-економічні зміни, які відбуваються на сьогодні в Україні, посилення професійної та загальнокультурної складових освіти, процеси глобалізації та інтеграції з загальноєвропейською освітньою системою, визначають нові пріоритети у формуванні правової компетентності майбутніх фахівців економічного профілю у закладах вищої освіти. Проблема розвитку правової компетентності у майбутніх фахівців економічного профілю полягає у необхідності формування у них системного підходу до аналізу та прийняття обґрунтованих рішень у складних економічних і соціальних

ситуаціях, стратегічного мислення, виховання соціальної та професійної мобільності. Реалізація цього завдання можлива при реалізації комплексу обґрунтованих педагогічних умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців ґрунтовно досліджена у роботах А. Алексюка, В. Беспалька, С. Гончаренка, Р. Гуревича, Н. Кузьміної, І. Лернера, А. Маркової, І. Підласого, В. Серікова, В. Сластьоніна, В. Якуніна та ін.). Пошук шляхів формування професійної компетентності майбутніх фахівців здійснювали Т. Браже, В. Горчакова, Н. Матяш, А. Міщенко, А. Маркова, В. Сластьонін,

Л. Фрідман, М. Холодна, Е. Шиянов, В. Юдін та ін. Проте, незважаючи на вагомий науковий результат цих досліджень, поза увагою дослідників залишилася проблема аналізу та обґрунтування комплексу педагогічних умов для розвитку правової компетентності майбутніх економістів у процесі навчання у закладах вищої освіти.

Метою статті є обґрунтування вибору педагогічних умов для розвитку правової компетентності майбутніх економістів у процесі навчання у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичний аналіз проблеми розвитку правової компетенції майбутніх економістів у процесі фахової підготовки передбачає визначення комплексу педагогічних умов, що забезпечать можливості ефективно побудувати педагогічний процес. В науковій літературі поняття «педагогічні умови» трактується неоднозначно.

Так дослідник В. Манько трактує педагогічні умови як взаємопов'язану сукупність внутрішніх параметрів і зовнішніх характеристик функціонування, що забезпечують високу результативність навчального процесу і відповідають психолого-педагогічним критеріям оптимальності, а О. Пехота, В. Будак, А. Старева вважають, що педагогічні умови – це система, складовими якої є певні норми, методи, умови, ситуації, що об'єктивно склалися та є необхідними для досягнення певної педагогічної мети.

У своєму дослідженні Н. Флегонтова, здійснюючи тлумачення педагогічних умов, відносить до них таку якісну характеристику основних зовнішніх і внутрішніх чинників педагогічного процесу (факторів, процесів і явищ освітнього середовища), сукупність об'єктивних можливостей та обставин педагогічного процесу, цілеспрямовано створюваних, що реалізуються у освітньому середовищі, сприяючи забезпеченню розв'язання конкретного педагогічного завдання. А О. Деревянко стверджує, що педагогічні умови формування професійної компетентності є сукупністю обставин, які сприяють побудові навчально-виховного процесу з урахуванням потреб, інтересів, можливостей особистості щодо ефективної професійної діяльності.

У контексті нашого дослідження, під педагогічними умовами формування правової компетенції майбутніх економістів будемо розуміти сукупність внутрішніх і зовнішніх чинників освітнього середовища, які забезпечують максимальну ефективність процесу формування зазначеної компетенції в

процесі фахової підготовки економістів в університетах. Відповідно, до зовнішніх чинників відносимо зміст фахової підготовки майбутніх економістів, форми та методи навчання, способи його організації, а до внутрішніх – наявність мотивації до опрацювання правових знань у майбутніх економістів, орієнтація на саморозвиток та самовдосконалення, розуміння важливості професійного зростання тощо.

У межах наукового дослідження Т. Фурман визначив такі педагогічні умови формування професійної компетентності фахівців економічної сфери: мотивування навчальної діяльності студентів; розробка дидактичного забезпечення аудиторного навчання і самостійної роботи студентів на засадах компетентнісного підходу [3, с. 85]. А І. Седова, досліджуючи проблеми професійної підготовки бакалаврів з економіки, обґрунтувала, що педагогічні умови повинні відповідати таким вимогам: бути зумовленими змістом майбутньої професійної діяльності фахівця та специфікою його навчання; становити сукупність об'єктивних можливостей змісту, форм, методів і матеріально-технічних факторів, що забезпечують успішне вирішення поставлених завдань; включати зовнішні (соціально-економічні, соціально-культурні та ін.) і внутрішні (психолого-педагогічні, дидактичні та ін.) умови, мати у своєму складі мотиваційний, організаційний, змістовий, контрольний оцінний аспекти.

З урахуванням вимог системного, компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів, нами було визначено основні педагогічні умови формування правової компетенції майбутніх економістів: формування стійкої мотивації до отримання та вдосконалення правових знань як одного із засобів професійного вдосконалення майбутнього фахівця з економіки; забезпечення взаємозв'язку фахових дисциплін зі змістом правових знань у процесі вирішення управлінських, проектних і технологічних завдань; використання у процесі навчання студентів економічних спеціальностей активних форм та методів навчання з метою опанування майбутніми фахівцями з економіки правового інструментарію для виконання майбутніх фахових завдань; методична підготовка викладачів до формування у майбутніх економістів правової компетенції; створення якісного навчально-методичного інструментарію з метою формування у майбутніх економістів правової компетенції; використання інформаційних технологій в процесі розвитку правової компетенції

майбутніх економістів.

Обґрунтуємо зазначені умови. Перша педагогічна умова формування стійкої мотивації до отримання та вдосконалення правових знань як одного із засобів професійного вдосконалення майбутнього фахівця з економіки пов'язана із забезпеченням стійкої мотивації студентів до зростання професійного рівня. Як вважає В. Асеев, проблема мотивації навчання є однією з центральних у педагогіці, оскільки і результат, і процес засвоєння знань значною мірою залежать від залучення студентів у навчальний процес, від їх зацікавленості у результаті свого навчання. А. Маркова підкреслює, що «навчальна мотивація складається з ряду спонукань (потреби і смисл навчання, його мотиви, цілі, емоції, інтереси), які постійно змінюються і вступають у нові зв'язки один з одним. Тому становлення мотивації – не просте зростання позитивного або посилення негативного ставлення до навчання, а ускладнення структури мотиваційної сфери, спонукань, які входять до неї, поява нових, більш зрілих, інколи суперечливих відношень між ними» [2, с. 14].

Діяльність студентів економічних спеціальностей в процесі набуття фаху є професійно направленою, вона специфічна за своєю метою, умовами, мотивами. Завданням мотивації на даному етапі є виникнення внутрішньої стійкої потреби до отримання знань, опанування вмінь та навичок.

На думку В. Тимошенко, провідними в структурі навчальної мотивації є комунікативні, пізнавальні та соціальні мотиви, найбільш дієвим серед яких є мотив досягнення – прагнення до успіху в професійній діяльності. Враховуючи зазначене, вважаємо за доцільне пояснити студентам, що отримання правових знань є одним із напрямків їх фахового вдосконалення. Погоджуючись з Г. Щукіною, вважаємо за доцільне здійснювати реалізацію зазначеної педагогічної умови, забезпечуючи мотивацію студентів економічних спеціальностей до набуття правових знань в таких напрямках: пов'язана зі змістом навчального матеріалу (вплив новизни); пов'язана з організацією пізнавальної діяльності (різноманітність видів роботи, проблемність, творчий підхід); походить від взаємин студентів і викладача на занятті (емоційний тонус пізнавальної діяльності, педагогічний оптимізм викладача, змагання).

Зокрема, реалізуючи першу педагогічну умову вважаємо за доцільне залучати майбутніх фахівців з економіки до створення

проектів, творчих праць із наголосом на правову складову економічної діяльності, організувати з ними диспути на теми, що пов'язані з різними аспектами їхньої майбутньої професійної діяльності, враховуючи різні напрямки розвитку подій в залежності від прийнятого в правовій площині рішення; організувати зустрічі з висококваліфікованими фахівцями в економічній галузі, які можуть пояснити значення правової складової у фаховій освіті економіста; залучати студентів до наукової роботи, участі в науково-практичних конференціях на міждисциплінарну тематику, яка дозволяє побачити реалізацію правових механізмів в діяльності об'єктів господарювання. Успішне формування мотивації щодо набуття правових знань в процесі фахової підготовки економістів потребує систематичної діагностики її наявного стану, що дозволить корегувати власну діяльність в процесі педагогічного експерименту.

Другою педагогічною умовою передбачено забезпечення взаємозв'язку фахових дисциплін зі змістом правових знань у процесі вирішення управлінських, проектних і технологічних завдань. Необхідність зазначеної умови пов'язана з тим, що в практичній діяльності економіста в процесі вирішення виробничих питань необхідні комплексні знання. Крім того, існує необхідність забезпечення логічного зв'язку всіх дисциплін навчального плану в процесі підготовки фахівців, знаходження найбільш ефективних засобів розкриття зв'язків теоретичного навчання та виробничої практики.

Важливість міждисциплінарної інтеграції в процесі фахової підготовки, в основі якої лежить об'єднання знань з різних дисциплін у цілісну систему, доведена у дослідженнях багатьох науковців, зокрема:

– К. Кречетников вважає, що вміння усвідомлено використовувати потенціал фундаментальних дисциплін для цілісного розв'язання професійних задач можливо розвинути тільки на основі «міждисциплінарної інтеграції, нової цілісної дидактичної концепції навчальної дисципліни вищого навчального закладу» [1];

– І. Бочан стверджує, що розвиток професійної освіти пов'язаний із впровадженням нових технологій навчання, інтегральних курсів, розробкою нових міждисциплінарних зв'язків;

– системні знання, необхідні для вироблення цілісного, проблемного мислення фахівця, обґрунтовує І. Козловська, можуть бути сформовані лише на основі

інтегрованого підходу до вивчення фахових дисциплін;

– Т. Шигалугов зазначає, що встановлення міждисциплінарних зв'язків фахових дисциплін є важливою складовою концепції міждисциплінарної інтеграції, яка передбачає об'єднання знання, переконання і практичної дії на всіх етапах підготовки фахівця, синтез усіх форм занять відносно кожної конкретної мети освіти у закладах вищої освіти;

– І. Драч і Н. Станкевичус відзначили, що інтеграційні зв'язки сприяють реалізації принципу науковості, формують цілісні практичні вміння й навички, забезпечують єдність знань, їх системність, що є основою підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах.

Для реалізації даної педагогічної умови передбачено відображення у навчальному матеріалі інформації стосовно правових механізмів процесів, які вивчаються. Це вимагає ґрунтовної роботи щодо актуалізації такого матеріалу у фахових дисциплінах та надання рекомендацій викладачам цих дисциплін щодо особливостей подання правової інформації в контексті даного матеріалу, правильне та доцільне врахування правових аспектів певних економічних явищ.

Реалізація третьої педагогічної умови передбачає використання у процесі навчання студентів економічних спеціальностей активних форм та методів навчання з метою опанування майбутніми фахівцями з економіки правового інструментарію для виконання майбутніх фахових завдань. І. Дичківська в своїх роботах обґрунтувала необхідність використання активних методів у всіх видах навчальної роботи студентів і ввела поняття діалогічного проблемного навчання як найбільш повно передаючого сутність процесів спільної діяльності викладачів і студентів, а також їх взаємної активності в рамках «суб'єкт-суб'єктивних» відносин.

Необхідність використання активних методів навчання в фаховій підготовці економістів доведено В. Ковальчук. Дослідниця зазначила, що ефективне формування готовності майбутніх фахівців економічних спеціальностей до професійної діяльності у процесі вивчення спеціальних дисциплін може забезпечити використання активних методів навчання. А. О. Аксьонова підкреслює, що для методики викладання економіки дуже важливим є питання використання активних методів навчання (рольові, управлінські та навчальні ігри, соціально-психологічні, педагогічні тренінги, комп'ютерні ігри – усе те, що забезпечує максимальну активність викладачів і

студентів).

Активні методи навчання в педагогічних публікаціях позиціонуються як універсальний засіб формування професійної компетентності, які забезпечують активізації пізнавальної діяльності, усвідомлення нової інформації, компенсують недоліки традиційного навчання. Особливості реалізації даної педагогічної умови полягають в тому, що різноманітність методів активного навчання ускладнює проблему вибору найбільш ефективних способів навчання у певній ситуації. Дидактичними особливостями методів активного навчання, на яких ґрунтується зазначена умова, є: забезпечення професійного інтересу, нестандартний характер навчально-пізнавальної діяльності, змагальність, ігровий характер занять, емоційність та проблемність.

Четверта педагогічна умова вимагає забезпечення відповідної методичної підготовки викладачів до формування у майбутніх економістів правової компетенції. Дана умова пов'язана з тим, що завдання розвитку правової компетенції студентів економічних спеціальностей є комплексним і вирішується на різних етапах в процесі фахової підготовки: під час вивчення правових та фахових дисциплін, проходження виробничої практики та написання дипломної роботи, в процесі аудиторної та самостійної діяльності. з метою координації викладачів щодо формування правової компетенції необхідна попередня методична підготовка, в процесі якої визначалися часткові завдання на кожному етапі підготовки економістів у вищому навчальному закладі. Реалізація зазначеної педагогічної умови передбачає створення відповідних методичних рекомендацій щодо формування правової компетенції у майбутніх економістів, надання методичних консультацій, проведення методичних семінарів.

Для реалізації п'ятої педагогічної умови передбачено створення якісного навчально-методичного інструментарію, з метою формування у майбутніх економістів правової компетенції. Під навчально-методичним інструментарієм розуміємо сукупність навчальних і методичних заходів та засобів, які розроблені та реалізуються з метою розвитку правової компетенції у студентів економічних спеціальностей в процесі фахової підготовки.

Реалізація цієї педагогічної умови здійснювалася нами у таких напрямках: аналіз програм фахових дисциплін з метою визначення правових знань, на які доцільно зробити акценти в процесі вивчення

дисципліни; розробка методичних рекомендацій для викладачів щодо цілеспрямованого розвитку правової компетенції у майбутніх економістів; розробка рекомендацій щодо використання активних методів навчання з метою розвитку правової компетенції; визначення та розробка рекомендацій щодо проведення позакласних заходів з метою розвитку правової компетенції; розробка рекомендацій щодо наукової роботи студентів з метою розвитку правової компетенції; розробка рекомендацій щодо розвитку правової компетенції студентів економічних спеціальностей в процесі виробничої практики; розробка відповідного діагностичного інструментарію, який використовується на різних етапах експерименту.

Шостою педагогічною умовою передбачено використання інформаційних технологій в процесі розвитку правової компетенції майбутніх економістів. Необхідність цієї умови визначена основною тенденцією розвитку освітньої системи, яка полягає у скороченні кількості аудиторних годин і збільшенні самостійної роботи студентів. Однак, це, в свою чергу, має бути компенсовано ефективними засобами освітнього процесу, з метою забезпечення якісної фахової підготовки. Для цього науковцями запропонована інтенсифікація використання інформаційних технологій.

За визначенням Р. Гуревича, М. Кадемїї та М. Козяра, вони є опорою, інфраструктурою для побудови нових освітніх, наукових, соціальних проєктів. З їх допомогою розширюється аудиторія дослідження проблеми в її конструктивному обговоренні й пошуку вирішення. На необхідності використання інформаційних технологій у фаховій підготовці економістів наголошує Т. Поясок, яка обґрунтувала, що розвиток інформаційних технологій та динаміка економічного середовища істотно змінюють вимоги до підготовки сучасного економіста з огляду на необхідність формування в нього вміння використовувати інформаційні технології не лише для розв'язання фахових завдань, але й для організації ефективної пізнавальної діяльності.

Вважаємо, що використання інформаційних технологій у фаховій підготовці економістів потрібно здійснювати у таких напрямках: як засіб пошуку та представлення необхідної інформації; з метою імітації формування, розподілу та використання ресурсів підприємства під час здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності (за допомогою

відповідного програмного забезпечення); опрацювання статистичних даних і їх графічне подання з використанням MS Excel; автоматизація проведення контролю, конкурсів, змагань чи олімпіад. Рекомендуємо до використання у навчальному процесі Інтернет-технології (веб-сайти, онлайн-бібліотеки), телекомунікації (форуми, відео конференції), мультимедійне та програмне забезпечення.

Використання зазначених засобів полегшує організацію навчального процесу та сприяє ефективному розвитку правової компетенції студентів економічних спеціальностей, полегшує доступ викладачів та студентів до отримання необхідної інформації в будь-який час, сприяє швидкому та ефективному зворотньому зв'язку.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. В процесі дослідження проаналізовані та обґрунтований комплекс педагогічних умов для формування педагогічної компетенції студентів економічних спеціальностей, що дозволить сформувати положення системи розвитку правової компетентності фахівців економічного профілю у закладах вищої освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кречетников К. Г. Интеграция дисциплин в учебном процессе [Электронный ресурс] / К. Г. Кречетников // Образовательные технологии и общество. – КГТИ. – 2002. – Режим доступа: <http://www.aeli.altai.ru/nauka/sbornik/2001/krechetnikov.html>.
2. Маркова А. К. Формирование мотивации учения: Книга для учителя / А. К. Маркова, Т. А. Матис, А. Б. Орлов. – М.: Просвещение, 1990. – 192 с.
3. Фурман Т. Формування професійної компетентності у майбутніх фахівців економіки та підприємництва в процесі вивчення економічних дисциплін: дис. ... канд. пед. наук / Т. Ю. Фурман. – Київ, 2012. – 287 с.

REFERENCES

1. Krechetnikov, K. G. (2002). Integraciya disciplin v uchebnom processe. [Integration of disciplines in the educational process]. [Electronic resource] Access mode: <http://www.aeli.altai.ru/nauka/sbornik/2001/krechetnikov.html>.
2. Markova, A. K. (1990). *Formirovanie motivacii ucheniya*. [Formation of learning motivation]. Moscow.
3. Furman, T. Yu. (2012). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti u maibutnix fakhivtsiv ekonomiky ta pidpriemnytstva v protsesi vyvchennia ekonomichnykh dystsyplin*. [Formation of professional competence of future specialists in economics and entrepreneurship in the process of studying economic disciplines]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ПУГАЧ Сергей Сергеевич – кандидат юридических наук, доцент Вінницького учебно-научного інститута економіки Тернопільського національного економічного університета.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

PUGACH Sergey Sergeevich Doctor of Law, Associate Professor of Vinnitsa Educational and Scientific Institute of Economics Ternopil National Economic University.

Circle of scientific interests: professional training of future specialists.

Стаття надійшла до редакції 08.05.2019 р.

УДК 159.942 : 159.955

РАКІТЯНСЬКА Людмила Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет»
<https://orcid.org/0000000335862754>
 e-mail: ludmilanick777@gmail.com

ФЕНОМЕН ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ДИСКУРСІ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний етап цивілізаційного розвитку людства, пов'язаний з процесами глобалізації, інтеграції, інформатизації характеризується як техногенна цивілізація ХХ–ХХІ століття, що має потужний і суттєвий вплив на всі сфери суспільного життя. Наслідками стрімкого науково-технічного прогресу є не лише принесені людству «блага», а й кризові явища, що всебічно охопили суспільство. Економічна, екологічна, енергетична, демографічна, духовна кризи стали ознаками ХХІ століття. Найзагрозливішою серед інших вважається антропологічна криза, що може привести людство до самознищення [6]. Нестабільність сучасного життя, зневіра і розгубленість, депресія і емоційна нестриманість, втрата духовно-моральних орієнтирів, примат матеріального над духовним, що породжує насильство, вандалізм, жорстокість, агресію тощо. Все це, на жаль, у сучасному суспільстві стало безпосередньою реакцією людей на умови життя і сприймається як його «норма» і «звичне явище».

Сьогодні суспільство знаходиться у пошуку шляхів і «теорій виживання людства в період глобалізації» [6, с. 180]. Своєрідну панацею у ситуації, що склалася, вбачають автори теорії емоційного інтелекту у цьому конструкті, що набув значного поширення в сучасному науковому тезаурусі і зумовив широкий практичний інтерес до нього [10]. Емоційний інтелект у широкому розумінні це здатність людини усвідомлювати власні емоції, вміти їх контролювати і регулювати, спрямовувати на вирішення практичних

проблем та встановлювати позитивні взаємовідносини з іншими, на основі розуміння їхнього емоційного стану і настрою. В сучасних умовах ринку праці, як стверджують вчені, більш затребуваним показником професіоналізму фахівця вважаються не стільки його академічні, інтелектуальні знання і розумові здібності, скільки соціальні здібності у сфері суб'єкт-суб'єктної взаємодії, які забезпечують людині соціальне пристосування і адаптацію до оточуючого середовища та продуктивне функціонування в ньому. Вміння комунікувати, взаємодіяти в соціумі, налагоджувати і прогнозувати позитивні стосунки з іншими, розуміючи їхній емоційний стан, уникати конфліктності, працювати згуртовано в команді, зрештою бути позитивно і оптимістично налаштованим як власне на себе, так і на оточуючих – сьогодні в пріоритеті. Ці показники ґрунтуються на емоційній складовій людської психіки. Нині до феномену емоційного інтелекту звертаються представники різних наук – психології, педагогіки, соціології, економіки, юриспруденції, медицини та інші. Досліджуючи різні його аспекти, вчені намагаються визначити його змістовне наповнення, форми прояву і функціонування у різних галузях суспільного життя. Це потребує ґрунтовного і всебічного осмислення феномену емоційного інтелекту у дискурсі наукового пізнання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній зарубіжній та вітчизняній літературі поняття «емоційний інтелект» представлено достатньо широко і